

Apningstale ved oppfølgingsseminar etter Mexico-konferansen
og Kvinneåret. Tønsberg 3. - 4. februar 1976.

Kvinneåret 1975 er nettopp avsluttet. Formålet med dette to dagers seminaret er ikke å markere at året er omme. Formålet er å drøfte arbeidet og oppgavene videre, i lys av de erfaringer som ble gjort i løpet av fjoråret, og de problemer som er brakt fram i lyset.

Det er en bred og representativ forsamling som er til stede her. Stortinget, Regjeringen, departementene, universiteter og høyskoler, og viktige organisasjoner er sterkt representert.

Dette viser bedre enn noe annet at de spørsmålene som skal drøftes i løpet av disse to dagene, er omfattet med stor

- 2 -

interesse. Jeg tror også det viser at det har vært en rivende utvikling i forståelsen av at kvinne- og likestillingsspørsmål er sentrale områder i vår videre samfunnsutvikling. Jeg er ikke helt sikker på at det hadde vært mulig å få en så bred deltakelse for bare et par år siden.

Denne utviklingen skyldes selvsagt ikke Kvinneåret alene. Men jeg må få benytte anledningen til å gi en honnør til dem som har vært ansvarlige for det vi kan kalle den offentlige innsatsen i Kvinneåret. Jeg tenker her på Hovedkomitéen og Arbeidsutvalget. Det opplegget de har fulgt, var godt gjennomtenkt. Etter deres initiativ ble det oppnevnt Kvinneårsutvalg i de fleste av landets kommuner. Dermed ble det mobilisert et stort antall mennesker på lokalplan over hele landet, inklusive mange som kanskje ellers ikke ville ha identifisert seg med det en

tradisjonelt har oppfattet som likestillingssspørsmål. Om vi ikke visste det fra før, er det gjennom betoningen av lokale forhold blitt helt klart at vi ikke står overfor ett kvinneproblem med en standardløsning.

Kvinner som gruppe er underpriviligerte i forhold til menn. Det kan vi lese oss fram til av enhver statistikk, og det er ikke nødvendig for meg å gå i deltaljer overfor denne forsamling. Men kvinnærs situasjon, muligheter, problemer og ønsker varierer meget. Vi har kvinner i områder av landet hvor hovedproblemet er mangel på arbeidsplasser. Vi har unge yrkesektepar med småbarn som prøver å kombinere omsorg for barna med full innsats i et arbeidsliv som egentlig ikke aksepterer at arbeidstakere har praktiske familieforpliktelser. Vi har husmødre som ikke anerkjennes som selvstendige indivi-

der i trygdesystemet. Og vi har hundretusener av middelaldrende og eldre kvinner som aldri fikk adgang til mer enn folkeskoleutdanning.

Alt dette må få konsekvenser for den praktiske politikken. Politikken må ta utgangspunkt i realitetene og ikke i et abstrakt likestillingsbegrep som bare passer for et fåtall kvinner i Norge i dag.

Statsråd Lorentzen vil i morgen snakke om likestillingspolitikk i Norge i årene framover. Jeg skal ikke foregripe hennes foredrag, men nøye meg med å framneve et par momenter som jeg anser som spesielt viktige.

Likestillingspolitikk dreier seg om utvikling av demokratiet. En grunnleggende idé i alle teorier om demokrati er at alle berørte parter skal kunne framlegge sine syn og delta

i bestemmelsene. Dette er viktig ikke bare fordi folk flest føler tilfredsstillelse ved å delta. Det vesentligste er at de avgjørelser som skal tas, vanligvis blir dårligere dersom ikke alle berørte parter er med. Når én gruppe påtar seg ansvaret for å vurdere hva som er i en annen gruppes beste interesse, blir resultatet som regel ikke godt. Blant annet er det stor fare for at de som bestemmer overser viktige problemer, fordi de ikke selv føler dem på kroppen.

Det er derfor ingen likegyldig sak at det fremdeles sitter så få kvinner i våre folkevalgte organer og i administrative stillinger. Det er liten tvil om at denne mannsdominansen har betydd at en rekke områder som særlig angår kvinner - er blitt forsømt. Vi har unnlatt å dra nytte av den innsikt og erfaring som kvinner sitter inne med. Dette er en ufor-

lig og udemokratisk ordning. Menn har forsvart systemet ved å anta at det de tradisjonelt befatter seg med, er viktigere. Det er interessant å spekulere på i hvilken grad økte problemer blant ungdom, nervøse lidelser blant barn og andre uheldige trekk i vårt moderne samfunn skyldes denne antakelsen.

Med dette mener jeg selvsagt ikke at kvinner må med i avgjørelsesprosessen fordi de er spesialister på visse områder av sosialpolitikken. Kvinners deltaking i samfunnslivet vil være vel så viktig i utformingen av industripolitikken og distriktpolitikken. Det dreier seg om å bringe inn andre og mere nyanserte synspunkter i hele vår samfunnsplanlegging, kort sagt om arbeidet for å skape et kvalitativt bedre og mer menneskelig samfunn. Likestillingspolitikk er langt mer enn et spørsmål om å yte rettferd overfor en tilsidesatt gruppe.

Jeg sa innledningsvis at det ikke finnes én patentløsning eller lovreform som kan skape likestilling mellom kvinner og menn. Det dreier seg om en langsiktig politisk oppgave som krever innsats på et bredt spektrum av områder, fra holdningspåvirkning til familiepolitiske reformer, skatte- og trygdespørsmål, arbeidsmarkedspolitik og distriktsutbygging.

Særlig er familiepolitikk og likestillingsspørsmål uløselig forbundet med hverandre. Jeg tror at vi inntil nylig har undervurdert hvor komplekse disse områdene er. Vi har hatt en tendens, ihvertall i praksis, til å behandle dem som om de var et avgrenset spesialfelt.

I Regjeringens tiltredelseserklæring ble det varslet at vi vil vie familie- og likestillingsspørsmål stor oppmerksomhet, og at dette er felter som må styrkes i det administrative opplegg. Jeg tror at drøftingene på dette seminaret vil gi oss verdifulle impulser til vårt videre arbeid med dette.